

Promemorian Covid-19-lag (S2020/09214)

Inledning

Svensk Scenkonst har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerad promemoria och får härmed anföra följande.

Svensk Scenkonst är bransch- och arbetsgivarorganisation för musik, dans, teater, opera och nycirkus. Organisationen representerar cirka 115 verksamheter och har samtliga scenkonstinstitutioner på nationell, regional och kommunal nivå samt flertalet privatfinansierade scenkonstföretag i landet som medlemmar.

Allmänna synpunkter

Svensk Scenkonst tillstyrker i huvudsak förslaget i promemorian om att inrätta en tillfällig covid-19-lag med en mer träffsäker reglering så att begränsningarna inte i onödan hindrar verksamheter, vilka kan genomföras på ett sätt som är godtagbart ur smittskyddssynpunkt.

Under rådande omständigheter har Svensk Scenkonst förståelse för att regeringen och myndigheterna beslutar om olika inskränkningar i samhället för att motverka smittspridningen, såväl nationellt som på regional nivå. Begränsningar av allmänna sammankomster och offentliga tillställningar är dock mycket ingripande åtgärder som innebär inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter. Därtill kommer att begränsningarna har effekter som påminner om näringsförbud för privata näringsidkare inom exempelvis scenkonst. Mot den bakgrunden får inte restriktionerna göras mer omfattande än vad som är absolut nödvändigt. Begränsningarna måste fortlöpande omprövas och ska upphävas så snart som det är möjligt med hänsyn till smittskyddsläget.

Scenkonstverksamheterna arbetar med långa ledtider, ofta 6-18 månader från produktionsbeslut till premiär, och har en "framtung" ekonomi som innebär att de största investeringarna i en produktion måste göras långt innan publiken kommer. Svensk Scenkonst anser därför att förbud och begränsningar av deltagare vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar alltid bör följas av en långsiktig plan för hur scenkonsten och andra berörda sektorer skall kunna öppna upp och ta emot publiken på ett säkert sätt. Det är också viktigt att staten tar ett ekonomiskt ansvar för scenkonstens möjligheter att överleva så länge det finns lag, förordning eller myndighetsbeslut som begränsar möjligheterna att ta emot betalande publik.

Med tanke på tidsperspektiven och de långa ledtiderna bör regeringen så snart som möjligt påbörja förberedelser och kommunicera hur lagen är avsedd att tillämpas vid ikraftträdandet. För scenkonstområdet är detta helt nödvändigt om man ska kunna åstadkomma den träffsäkerhet som eftersträvas.

Förslagen i promemorian

Avsnitt 4. Det finns behov av ytterligare möjligheter att motverka trängsel

Svensk Scenkonst kan inte göra någon annan bedömning, än den som framgår av promemorian, om behovet av ytterligare möjligheter att motverka trängsel och på andra sätt förhindra smittspridning i samhället.

Avsnitt 5. Det bör införas en tillfällig covid-19-lag

Svensk Scenkonst tillstyrker att det införs en tillfällig covid-19-lag som möjliggör mer träffsäkra åtgärder, utanför ordningslagen, för att motverka smittspridning. Med hänsyn till att lagen kan användas för att begränsa grundläggande medborgerliga fri- och rättigheter vill Svensk Scenkonst understryka vikten av att åtgärderna måste vara proportionerliga och att det ska vara möjligt att förutse vilka restriktioner som kan komma att tillämpas.

Avsnitt 6. Förhållandet till annan lagstiftning

Svensk Scenkonst delar uppfattningen i promemorian att den tillfälliga lagen bör gälla utöver smittskyddslagen och ordningslagen.

Avsnitt 7. Skyldighet att förebygga smittspridning

Svensk Scenkonst ser det rimliga i att lagen uttrycker att var och en har skyldighet medverka till att smittspridningen hindras och att den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen även ska vidta rimliga åtgärder. Det är dock viktigt att myndigheterna ger stöd och bra förutsättningar i det arbetet samt utfärdar tydliga råd till såväl arrangörer som deltagare.

Avsnitt 8. Allmänna förutsättningar för begränsningar

Svensk Scenkonst delar uppfattningen att de begränsningar som görs med stöd av lagen måste vara proportionerliga. Inga åtgärder ska kunna vidtas som inte är försvarliga med långtgående hänsyn till fara för människors liv och hälsa.

Avsnitt 9.1 Allmänna sammankomster och offentliga tillställningar samt Avsnitt 9.2. Platser för fritids- och kulturverksamhet

Svensk Scenkonst ställer sig positiv till att lagen medger en flexibilitet när föreskrifter om smittskyddsåtgärder ska meddelas. Det bör innebära att begränsningarna inte i onödan hindrar verksamheter som kan genomföras på ett sätt som är godtagbart ur smittskyddssynpunkt.

Varje lokal är unik och medger olika förutsättningar för att ta emot publik, exempelvis varierar planlösningar, antal salongsdörrar och foajéytornas storlek. Det skulle därför i många fall vara en rimlig utgångspunkt att arrangören, som känner till de förhållanden som råder i byggnaden, får göra en bedömning av hur stor publik som kan tas emot på ett säkert sätt. Lagen borde tydligare öppna upp för en sådan möjlighet.

Vidare anser Svensk Scenkonst att det bör vara möjligt att, istället för max *antal* deltagare, föreskriva en högsta *andel* av den totala publikkapaciteten som tillåts i en lokal i samband med allmänna sammankomster och offentliga tillställningar.

Begreppet deltagare

Svensk Scenkonst anser att begreppet deltagare ska tillämpas på samma sätt i den tillfälliga lagen som i ordningslagen, det vill säga att all tjänstgörande personal ska exkluderas. Andra definitioner skulle medföra att en rad nya gränsdragningsproblem och praktiska svårigheter uppstår i samband med konserter och föreställningar.

I en teater eller ett konserthus blir det ytterst svårt att i praktiken definiera gränserna för vilka yrkesgrupper som ska ingå i beräkningen om alla närvarande personer skulle omfattas av det högsta tillåtna antalet. Gäller det endast personal som är i direkt kontakt med publiken, exempelvis foajévårdar och garderobspersonal, eller omfattas artister på scen och scentekniker som huvudsakligen arbetar i utrymmen bakom kulisserna? Verksamheten i konserthus och teatrar är beroende av personal som är närvarande men hela tiden befinner sig på smittsäkert avstånd från åskådarna.

Personalbehovet vid konserter och föreställningar varierar med genre och vilket verk som framförs. Det gäller såväl artister som scenteknisk personal. Många scenkonstverksamheter skulle därför behöva ha olika antal biljetter till försäljning för varje enskilt speltillfälle, vilket är administrativt komplicerat. Därtill kommer att det exakta antalet i personalen ofta inte är känt förrän nära inpå föreställningen, när biljetterna sedan lång tid har varit ute för försäljning.

Många scenkonstverksamheter utökar antalet foajévärdar och annan servicepersonal för att säkerställa att publiken kan hålla ett avstånd som är säkert ur smittskyddssynpunkt under hela besöket. Det handlar om att informera besökarna samt att organisera flöden vid entréer, i foajéer och under paussering. Det vore orimligt om arrangörerna skulle behöva minska publikens storlek för att kunna genomföra sådana säkerhetsåtgärder.

Avsnitt 9.8. Regionala föreskrifter och avsnitt 9.9 Geografisk inskränkning

Svensk Scenkonst tillstyrker att länsstyrelsen får meddela lokala föreskrifter och att föreskrifter får inskränkas till att gälla inom ett visst geografiskt område. Det möjliggör mer flexibla och träffsäkra åtgärder.

Mot bakgrund av åtgärdernas långtgående och ingripande karaktär, delar Svensk Scenkonst uppfattningen, som förs fram i promemorian, att det endast är regeringen som ska få meddela föreskrifter som innebär förbud mot eller nedstängning av verksamheter och platser.

Avsnitt 9.10. Underställning till riksdagen

Svensk Scenkonst delar uppfattningen att ingripande restriktioner av den karaktär som räknas upp i promemorian ska underställas riksdagens prövning. Det är viktigt att beslut som innebär långtgående inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter får en transparent och demokratisk prövning.

Svensk Scenkonst ställer sig dock tveksam till den långa tidsfristen på en månad och föreslår att den bör vara betydligt kortare. Tolv dagar skulle kunna vara en lämplig tidsperiod (jämför exempelvis förslaget från 2008 års grundlagsutredning om regeringens möjligheter att utfärda krisföreskrifter i vissa nödsituationer).

Avsnitt 10.1 Länsstyrelsen ska få besluta om begränsningar i enskilda fall

Förslaget om att länsstyrelsen får besluta om begränsningar i enskilda fall kan bidra ytterligare till att öka träffsäkerheten i restriktionerna och att verksamheter

som kan genomföras på ett smittsäkert sätt inte utsätts för onödiga restriktioner. Svensk Scenkonst anser dock att arrangörer som är föremål för en sådan begränsning ska ges tillfälle att yttra sig innan åtgärderna vidtas och att det i möjligaste mån ska ske i samråd med den berörda verksamheten.

Avsnitt 11.1 Länsstyrelsen ska ha tillsyn

Svensk Scenkonst tillstyrker att länsstyrelsen blir tillsynsmyndighet. Kommunerna saknar i många fall resurser och kompetens för ett sådant uppdrag.

Avsnitt 14. Överklagande

Beslut enligt lagen kan få stora konsekvenser för enskilda personer samt berör grundläggande fri- och rättigheter. Svensk Scenkonst tillstyrker därför att länsstyrelsens och Polismyndighetens beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det bör dock inte krävas prövningstillstånd för att få överklaga till kamrätten.

Avsnitt 15. Tidsbegränsning av reglerna samt ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Mot bakgrund av att lagen möjliggör mycket ingripande åtgärder som innebär inskränkningar i grundläggande fri- och rättigheter bör den vara tidsbegränsad. Över ett år är dock en lång tid i sammanhanget och Svensk Scenkonst föreslår därför att lagen får en kortare giltighetstid och att den kan förlängas om behovet av dessa åtgärder kvarstår.

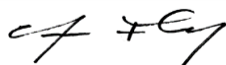
Svensk Scenkonst har inte några andra synpunkter på eventuella ikraftträdande- och övergångsbestämmelser men vill betona vikten av att den faktiska tillämpningen av lagen förbereds noggrant och kommuniceras i god tid innan den träder i kraft. För en bransch med scenkonstens långa ledtider i produktionsplaneringen, är det nödvändigt med framförhållning för att regelverket ska bli så träffsäkert som möjligt.

Avsnitt 17. Ersättningsfrågor

Svensk Scenkonst anser att det bör framgå av lagtexten att staten ska pröva frågan om ersättning när verksamheter drabbas ekonomiskt av förbud eller begränsningar med stöd av covid-19-lagen. Det är en rimlig princip att ett sådant övervägande finns med när näringsfriheten för enskilda inskränks.

För scenkonsten tillkommer dessutom att verksamheterna är företagsekonomiskt "framtungade"; de allra största kostnaderna har tagits när en uppsättning, efter omfattande förberedelser, har premiär och det går inte att justera produktionsvolymen för att minska kostnaderna. Ekonomisk förutsebarhet skulle därför underlätta investeringsbeslut i kommande produktioner och därmed minska uppstartsperioden för scenerna efter pandemin som annars riskerar att bli lång.

SVENSK SCENKONST

Stefan Forsberg

Ordförande

Mikael Brännvall

VD